

ת"פ 17394/06/18 - מדינת ישראל נגד אוריאל כהן

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 17394-06-18 מדינת ישראל נ' כהן

בפני
בעניין: כבוד השופט יחיאל ליפשיץ
מדינת ישראל באמצעות פרקליטות מחוז
חיפה (פלילי)

המאשימה

נגד

אוריאל כהן באמצעות בא כוחו - עו"ד רן
שחם (ס. ציבורית)

הנאשם

גזר דין

כללי

הנאשם, יליד חודש 9/1999 ותושב חיפה, הורשע עפ"י הודייתו בעבירות רכוש ואלימות שביצע כאשר היה כבן 18.5 שנים. לאחר כ-5 חודשי מעצר ועל רקע התמכרותו לסמים, הוא שוחרר לקהילה הטיפולית מלכישוע, שם שהה כשנה ולאחר מכן חזר לביתו ושולב ביחידה לטיפול בהתמכרויות בפיקוח שירות המבחן. עתה הגיעה העת לגזור את עונשו. המאשימה עותרת למאסר בפועל מאחורי סורג ובריח; והנאשם, מנגד, עותר לענישה שיקומית כמומלץ על ידי שירות המבחן.

מעשי הנאשם בגינם הוא נותן את הדין

הנאשם הודה בשני כתבי אישום - העיקרי מושא הליך זה, וכן צירף הליך נוסף שהתנהל כנגדו בבית המשפט השלום בחיפה. כתב האישום העיקרי תוקן במסגרת הסדר הטיעון; ההסדר כלל אך את תיקון העובדות ללא הסכמות עונשיות.

תמצית כתב האישום העיקרי (המתקן) - באישום הראשון נטען כי בין הנאשם לבין 3 צעירים נוספים: מ' - יליד 2000, ג' - יליד 2001 ור' - יליד 2001 (להלן: **החבורה**) היתה במועד הרלוונטי היכרות מוקדמת. ביום 30.5.18 בסביבות השעה 02:30, התפרצו הנאשם, מ' ור' לבית קפה בשכונת בת גלים בחיפה (להלן: **בית הקפה**), באופן שהנאשם פרץ את כניסת העסק באמצעות אבן שהשליך לדלת הזכוכית ובאמצעות בעיטה בדלת, בעוד מ' ור' נותרו מחוץ לעסק להתריע על עוברי אורח. לאחר שנכנס לעסק, משך הנאשם את הקופה הרושמת, יצא עמה והשלושה ברחו מאחורי מרכול סמוך, שם הוציאו מתוך הקופה 400 ₪ והתחלקו בכסף, באופן שהנאשם נטל 200 ₪ ומ' ור' נטלו 100 ₪ כל אחד. הנאשם הורשע **בהתפרצות לבנין שאינו מגורים**, לפי סעיף 407(ב)29 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977 (להלן: **החוק**). באישום השני נטען כי ביום 31.5.18 בסביבות השעה 02:30, הגיעה החבורה למסעדה בשכונת בת גלים

בכוונה לפרוץ למקום. הנאשם השליך אבן לעבר חלון המסעדה, בעט בו, נכנס למסעדה, חיפש כסף בשתי קופות רושמות אך לא מצא דבר. אותה עת המתניו שלושת חבריו מחוץ למקום ותצפתו. הנאשם יצא מהמקום ולאחר מכן שוב נכנס לשם ואז נטל כ - 4 בקבוקי יין. לאחר המתואר לעיל החליטה החבורה להתפרץ בשנית לבית הקפה שתואר באישום הראשון. החבורה הגיעה למקום, הנאשם השליך אבן לעבר חלון זכוכית ולאחר מכן נכנס לעסק, פתח את הקופה הרושמת ומשלא מצא כסף, נטל פטיש עם ראש מתכתי וידית מעץ שהיה מונח באחת מהמגירות, היכה באמצעותו בחלון זכוכית נוסף שנסדק ואז יצא מהמקום כשהוא מחזיק בפטיש והחבורה נמלטה מהמקום. באישום זה יוחסו לנאשם **2 מעשים של התפרצות לבנין שאינו מקום מגורים**, לפי סעיף 407(ב) + 29 לחוק. האישום השלישי - והחמור מבין השלושה - מתאר התרחשויות שהיתה בהמשך לזו שתוארה באישום השני. בשעה 03:30 לערך הלכה החבורה בשכונת בת גלים כשהנאשם החזיק ברשותו את הפטיש שתואר לעיל. החבורה הבחינה בא.ט., יליד 1990 (להלן: **המתלון**) שהחנה את רכבו והחל ללכת לביתו כשהוא נושא תיק על גבו והחזיק בידו מכשיר טלפון סלולארי. החבורה עקבה אחר המתלון במטרה לשדוד אותו ובשלב מסוים כל בני החבורה דחפוהו בכח לעבר גדר מתכת שבצד הרחוב, ולאחר שנפל תקפו אותו במכות, באגרופים ובבעיטות בכל חלקי גופו כשבמהלך התקיפה היכה הנאשם את המתלון באמצעות הפטיש. במהלך התקיפה איים הנאשם על המתלון באמצעות הפטיש וגנב מידיו את מכשיר הפלאפון, בעוד מ' גנב את תיקו של המתלון שהכיל תעודת זהות, כרטיס אשראי, רישיון נהיגה, 40 ₪ וג'קט. לאחר השוד נמלטה החבורה מהמקום ולאחר זמן קצר התחלקו חבריה ברכוש - ג' ור' לקחו כל אחד 20 ₪, הנאשם לקח את הטלפון הנייד וכן לקח יחד עם מ' את כרטיס האשראי של המתלון. לאחר מכן, ניגשו הנאשם ומ' לקיוסק סמוך, התחזה באמצעות רישיון הנהיגה של המתלון לאחרון, ורכש באמצעותו 4 קופסאות סיגריות בסכום של 156 ₪. כעבור 30 דקות לערך שב הנאשם לקיוסק ורכש באמצעות כרטיס האשראי 4 קופסאות סיגריות נוספות בסכום של 184 ₪. בהמשך ניסו הנאשם ומ' שלוש פעמים למשוך כסף באמצעות כרטיס האשראי, ללא הצלחה. למתלון נגרמו חתך באזור מדיאלי מימין והוא נזקק לטיפול רפואי במסגרתו בוצעה תפירה בהרדמה מקומית. העבירות שיוחסו לנאשם באישום זה היו **שוד בנסיבות מחמירות**, לפי סעיף 402(ב) + 29 לחוק וכן **הונאה בכרטיס חיוב**, לפי סעיף 17 לחוק כרטיסי חיוב, תשמ"ו - 1986 וכן סעיף 29 לחוק.

ההליך שצורף (ת.פ. 60732-01-19). נטען, כי ביום 27.11.17 בשעות הלילה התפרץ הנאשם וצעיר נוסף כבן 18 לדוכן פיס בחיפה, באופן שעיקמו את דלת הכניסה, עקרו את הכספת במקום והעבירו אותה למקום אחר שם פתחו אותה וגנבו סכום של כ 2,500 ₪, כרטיסי גירוד בשווי של כ 10,000 ₪ וכן מחשב נייד. העבירה שיוחסה לנאשם היתה **פריצה לבנין שאינו דירה וגניבה**, לפי ס' 407(ב) + ס' 29 לחוק.

ההליך הטיפולי אותו עבר הנאשם

הנאשם הוא צעיר, כיום בן 22 ובעת ביצוע העבירות כבן 18.5 שנים; מתגורר עם אמו ו 4 אחיו, אביו עזב את הבית בילדותו ונותק הקשר עמו. אם הנאשם עקרת בית המתקיימת מקצבת נכות והתקשתה להציב לנאשם ולאחיו גבולות. הנאשם סיים 9 שנות לימוד בסיומן שולב במסגרות חוץ ביתיות שונות על רקע בעיות התנהגות במסגרות הלימודיות ובמסגרת המשפחתית. הנאשם החל להשתמש בסמים בגיל 16.5 ועבר כנער הליך גמילה, שכפי שנראה להלן לא האריך ימים. בגיל 18 חזר לביתו לאחר סיום המסגרות החוץ ביתיות, אך לא עבד וכעבור מספר חודשים חזר להשתמש בסמים והיה בקשר עם צעירים שניהלו כמוהו אורח חיים שולי. הנאשם שולב בתקופה זו ביחידה לטיפול בהתמכרויות בחיפה, אך שיתוף הפעולה היה מקוטע ולא רציף. זוהי נקודת הזמן בה ביצע הנאשם את המעשים שתוארו לעיל. למעט מעשים אלה, אין לנאשם (אז והיום) הרשעות נוספות.

הנאשם נעצר בגין עבירת השוד ביום 31.5.18. התסקיר הראשון בהליך העיקרי הוגש ביום 6.9.18, והמליץ על שחרור לקהילה הטיפולית מלכישוע. צוין, כי הנאשם נטל אחריות על מעשיו ומסר כי ביצע את המיוחס לו למימון צרכיו ותחת השפעת סמים. הנאשם הביע חרטה וצער על מעשיו וכן הביע רצון לפגוש את המתלונן כדי להתנצל על מעשיו. התרשמות שירות המבחן היתה כי מדובר בצעיר שגדל במסגרת משפחתית מורכבת. מטעמי צנעת הפרט לא ארחיב בנדון, ואתמצת את הדברים בכך כי הרקע בו גדל תרם לקשיים בתחומים נרחבים בחיי הנאשם ולא ימוץ אורח חיים שולי בגיל צעיר. שירות המבחן לנוער העריך שללא השתלבות בהליך טיפולי משמעותי, הנאשם ימשיך להיות נתון בסיכון משמעותי למעורבות בפלילים וצריכת סמים. לנוכח נתונים אלה והערכת שירות המבחן כי הנאשם מגלה מוכנות ומוטיבציה לשינוי בחייו, אימצתי את המלצת שירות המבחן ביום 28.10.18 - לאחר כ 5 חודשי מעצר מאחורי סורג ובריוח - הוא שוחרר לקהילה הטיפולית מלכישוע (ר' בנדון החלטתי מיום 22.10.18).

בשנה בה שהה הנאשם במלכישוע עקבתי - באמצעות שירות המבחן וכן בדיונים עתיים בנוכחות הנאשם - אחר התהליך אותו עבר הנאשם. קליטת הנאשם במלכישוע לוותה בקשיים, אך תוך פרק זמן לא ארוך התקבלו דווחים חיוביים על תפקודו והתהליך שעבר. הנאשם שיתף מעולמו האישי, שינה דפוסי חשיבה, התבגר בחשיבתו והתנהגותו, וגילה מודעות לבעייתיות בהתנהגותו. לנוכח כך, "טיפס" הנאשם בשלבי ההליך הטיפולי, הגם שהדבר לוה בעלויות ומורדות. עם זאת וכאמור לעיל, הכוון הכללי היה חיובי ומהתסקיר שהתקבל ביום 11.9.19 (לאחר כשנה בקהילה) עלה כי הנאשם **"עובר תהליך שינוי משמעותי בקהילה. הוא מבטא מוטיבציה גבוהה להמשך התהליך הטיפולי ומשתף פעולה מבחינה התנהגותית ורגשית"**. עוד צוין, כי הנאשם, שאותה עתה היה בשלב ג' בקהילה, צפוי לעבור לחיים עצמאיים בהוסטל בעפולה שם ישהה מספר חודשים בשלב האחרון של ההליך. שירות המבחן העריך כי רמת המסוכנות הנשקפת מהנאשם פחתה. ואולם, מהתסקיר שהתקבל ביום 5.12.19 עלה כי מעברו של הנאשם לשלב ד', שכלל כאמור לעיל חיים מחוץ לקהילה, לא עלה יפה שכן בעת שעבד במרכז ליד עפולה, הוא נחשד בגניבת אופניים. בעקבות כך הוחלט להפסיק את שהייתו בהוסטל. הדבר הוביל לחזרת הנאשם למגורים בבית אמו בחיפה.

בעקבות חזרת הנאשם לבית אמו, נעשו במהלך שנת 2020 ניסיונות רבים לשלבו במסגרת היחידה לטיפול בהתמכרויות של עיריית חיפה (להלן: **היחידה**) בפיקוח שירות המבחן. לא אסקור את כל הניסיונות, אך אציין כי נתונים שאינם תלויים בנאשם (פרישת קצינת המבחן שלוותה את הנאשם, שביתת עו"ס, מגפת הקורונה) וכן נתונים הנוגעים לנאשם (גישה אמביוולנטית מצדו לגבי שילובו ביחידה על רקע טענתו כי מיצה את ההליך הטיפולי במלכישוע; כשברקע עבודתו במקומות שלא הקלו על שילובו ביחידה), הובילו להארכת השילוב ביחידה. שירות המבחן היה ער לכך כי הנאשם סיים הליך מוצלח בקהילה הטיפולית מלכישוע (חרף המעידה לקראת סיומו), אך עמד על שילובו ביחידה בחיפה, נוכח מאפייניו ועל רקע חזרתו לסביבה המוכרת לו. כאמור, מרבית שנת 2020 התאפיינה בניסיונות לשלב לאורך זמן את הנאשם ביחידה. לעתים הנאשם הגיע למספר מפגשים ולאחר מכן חדל - מה שעמד כמובן לחובתו ואף הוביל לשקילת זניחת ההליך הטיפולי; אך בצד החיוב אציין כי הוא התייצב באופן סדיר לבדיקות לגילוי לשרידי סם, שהיו שליליות; וכן כי במרבית התקופה הנאשם עבד למחייתו במקומות עבודה שונים ועשה ניסיון משמעותי לקיים אורח חיים נורמטיבי ועצמאי. לקראת סוף שנת 2020 עלה הנאשם על דרך המלך מבחינת שילובו ביחידה (ר' תסקירים מיום 29.11.20, 27.12.20, 9.2.21) וצוין כי נוצר קשר משמעותי בין הנאשם לבין העו"ס ביחידה, שבוסס על תחושת אמון וביטחון. קשר זה השליך על יכולות הנאשם להעלות נושאים משמעותיים במהלך ההליך הטיפולי. שירות המבחן ציין כי הנאשם הצליח לשלב עבודה כשליח, המאפשרת לו לסייע לכלכלת המשפחה, לצד ההליך הטיפולי. הנאשם מתמיד בהליך הטיפולי וכן משקיע אנרגיות בבניית קשרים חברתיים עם צעירים נורמטיביים בני גילו, לוקח אחריות על חייו ומתמסר להליך הטיפולי.

בתסקיר המסכם מיום 9.2.21 צוין כי הנאשם "הצליח לערוך שינוי בהתנהלותו" ולכן הומלץ על צו המבחן לתקופה של 18 חודשים להמשך הטיפול במסגרת היחידה. עוד הומלץ על מאסר שירוצה בעבודות שירות לתקופה קצרה. שירות המבחן היה ער לחומרת מעשי הנאשם, אך מנגד צוין כי מאסר ממושך, הגם שירוצה בעבודות שירות, יקשה עליו לפרנס את עצמו - נתון המהווה נדבך משמעותי בתהליך השיקומי אותו הוא עובר.

תמצית טענות הצדדים לעונש

המאשימה הפנתה לחומרת מעשי הנאשם, המחייבים ענישה משמעותית. מדובר במעשים שקדמו להם תכנון והתארגנות מצד הנאשם וחבורתו. חלקו של הנאשם היה מרכזי - הוא זה שפרץ בפועל לבתי העסק, וחמור מכך - גם במעשה השוד הוא זה שאחז בפטיש והיכה באמצעותו את המתלונן. המאשימה הפנתה לנזקים שנגרמו למתלונן ואף הגישה בנדון הצהרת נפגע עבירה, בה תיאר המתלונן את האירוע, ואת מכאוביו, את הסבל שנגרם לו, את החרדה שלו להתהלך לבדו בלילה והשפעת האירוע עליו מבחינה נפשית. המתלונן אף פירט את נזקיו הכספיים, הישירים והעקיפים. לנוכח האמור לעיל, עתרה המאשימה למתחם בין 3 ל 6 שנות מאסר בנוגע לכתב האישום המרכזי; ולמתחם בין 10 ל 20 חודשי מאסר בתיק שצורף. לעניין הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, המאשימה היתה ערה לגילו של הנאשם ולכך כי אין לחובתו הרשעות נוספות. כמו כן, היתה ערה להליך השיקומי אותו עבר אך טענה כי גם אם יש לסטות מהמתחמים לעיל משיקולי שיקום, זו צריכה להיות מידתית כך שהנאשם עדיין ידון למאסר לתקופה שלא תפחת משנתיים. צוין בהקשר האחרון, כי סיכויי שיקומו של הנאשם עדיין אינם מובהקים ובכל מקרה חומרת מעשיו מצדיקים מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח. המאשימה אף היתה ערה לגזר הדין שניתן בעניין שותפיו הקטינים של הנאשם (בהליך העיקרי), שם נגזרו עליהם מאסר על תנאי, של"צ ופיצוי, אך נטען כי אין בכך כדי לשנות את העמדה העונשית ביחס לנאשם, שכן השותפים היו קטינים; חלקם קטן משלו, וההליך הטיפולי שעברו היה משמעותי וחיובי משלו.

מנגד, הפנה בא כוח הנאשם לכלל נתוני הנאשם שיש בהם כדי להביא לאימוץ המלצות שירות המבחן [בא כוח הנאשם עתר לשל"צ ורק לחלופין למאסר לריצוי בעבודות שירות, אך כבר בשלב זה אקבע כי אין מדובר בעמדה ריאלית, ולכן אתייחס רק לעמדה ה"חלופית" לעיל]. בא כוח הנאשם הפנה לגילו של הנאשם, שהיה כבן 18.5 בעת ביצוע המעשים; לכך כי למעט הרשעתו בשני כתבי האישום בהם הודה, אין לו הרשעות נוספות (גם לא לאחר מכן); להודייתו טרם שמיעת הראיות; לרקע בו גדל כפי שהובא באריכות על ידי שירות המבחן; וכמובן להליך הטיפולי הממושך בו הנאשם השתתף (לאחר כ 5 חודשי מעצר) שהיה הליך ממושך ומוצלח בסופו של דבר. בנוסף, הפנה בא כוח הנאשם לגזרי הדין שנתנו לגבי שותפיו של הנאשם, המחזקים את המסקנה כי אין מקום לקבל את עמדת המאשימה למאסר מאחורי סורג ובריח.

בדברו טרם העונש מסר הנאשם כי ההליך הממושך אותו עבר התאפיין בעליות ומורדות והטיפול "עשה לו טוב". בנוסף, אפנה לדברים שמסר הנאשם במהלך הדיונים הרבים שהתקיימו. כך, בדיון 22.10.18 מסר כי הוא מביע חרטה גדולה על מעשיו.

דיון ומסקנות

אין חולק אודות חומרת מעשי הנאשם. מדובר במי שביום 27.11.17 פרץ לדוכן פיס עם אחר; ובמהלך חודש 5/2018

פרץ מספר פעמים לבית קפה ולמסעדה בשכונת בת גלים. האירוע החמור והקשה מכל התרחש ביום 31.5.18 לפנות בוקר, אז - לאחר שהנאשם וחבורתו פרצו לבית הקפה ובעודו נושא עמו פטיש שגנב מבית הקפה, תקף הנאשם עם שותפיו, באכזריות, עובר אורח ברחוב ושדדו ממנו באלימות את רכשו. הנאשם ושותפיו דחפו את המתלונן לעבר גדר מתכת ולאחר שנפל, תקפו אותו במכות, באגרופים ובבעיטות בכל חלקי גופו כשבמהלך התקיפה היכה הנאשם את המתלונן באמצעות הפטיש, איים עליו באמצעותו וגנב את רכשו. לאחר מכן, הנאשם ואחר עשו שימוש בכרטיס האשראי של המתלונן כמתואר בכתב האישום. כאמור, אין חולק כי מדובר במעשה אלים וקשה מצד הנאשם, וניתן רק לשער את האימה והכאב שחש המתלונן ברגעים בהם הוכה ונשדד. אפנה בנדון להצהרת המתלונן אודות החרדה שעדיין אוחזת בו כשהוא חוזר לביתו בשעות הלילה.

העבירה העיקרית לעיל בה הורשע הנאשם - השוד, משלבת עבירת רכוש ומעשה אלימות. כפי שנקבע בע"פ 1127/13 גברזג'י נ' מדינת ישראל (15.1.14) "**הערך החברתי שנפגע מביצוע עבירת שוד הוא כבודם, חירותם ורכושם של המתלוננים - קורבנות העבירה וביטחונם של הציבור, יכולתו הממשית לחיות את חייו, ולהלך ברחובות ללא חשש**". הפגיעה בערכים החברתיים שנפגעו בענייננו היא בינונית-גבוהה. מדיניות הענישה הנהוגה בנדון היא להחמרה, בשים לב לנסיבות הקונקרטיות של האירוע (ור' לדוגמה בהקשר זה האמור בע"פ 4949/15 מקדסי נ' מדינת ישראל (17.3.16); ע"פ 3907/10 נעאמנה נגד מדינת ישראל (23.3.11); ע"פ 7519/18 דהוד אבו סינה נ' מדינת ישראל (14.2.19)).

עוד באשר למדיניות הענישה הנהוגה בעבירת השוד, אפנה לפסקי הדין הבאים - בע"פ 2817/15 דהן ופרטוש נ' מדינת ישראל (1.7.15) הועמדו שני צעירים לדין בגין ניסיון שוד נהג מונית. השניים נסעו במונית ומשהגיעו ליעד המבוקש ניסו לשדוד את כספו תוך שאחד חונק אותו והשני היכה באגרופים בפניו. לנהג נגרם שבר פתוח באפו והוא נזקק לתפרים. הנאשמים הורשעו בניסיון שוד ובחבלה חמורה בנסיבות מחמירות. בית המשפט המחוזי קבע מתחם בין 12 ל 36 חודשי מאסר וגזר את דינם ל 24 חודשי מאסר (צעירים, אחד מהם ללא עבר, הודו טרם שמיעת ראיות, שירות המבחן המליץ על ענישה טיפולית) וגזר על כל אחד מהם 24 חודשי מאסר בפועל. הערעור על חומרת העונש התקבל באופן שהופחת ל 15 חודשי מאסר בשים לב לנתונייהם האישיים וצעדי השיקום החלקיים שנעשו על ידי כל אחד מהם; בע"פ 9079/16 מיארה נ' מדינת ישראל (9.3.17) הורשע המערער בשוד חנות נוחות בתחנת דלק באמצעות חפץ דמוי אקדח. בית המשפט המחוזי קבע מתחם בין 18 ל 36 חודשים וגזר על הנאשם 20 חודשי מאסר (הודה, עברו אינו מכביד). ערעור על חומרת העונש נדחה; בע"פ 1114/15 גנאים נ' מדינת ישראל (16.11.15), נדון ערעורו של מי שהורשע בקשירת קשר ושוד בנסיבות מחמירות. המערער ושותפו הצטיידו בכפפות ובחפץ דמוי אקדח והגיעו למכולת כשהם רעולי פנים, ערכו חיפוש על גופו של המוכר ותוך איומים בחפץ הורו לו לפתוח את הקופה ולמסור את תוכנה. השניים נטלו מהחנות ₪ 5,000 וחפצים נוספים. נקבע מתחם בין 18 חודשי מאסר לחמש שנות מאסר והוטל עונש של 42 חודשי מאסר בפועל (נשמעו ראיות, תסקיר שלילי, נאשם צעיר נעדר עבר פלילי). הערעור על חומרת העונש נדחה; בע"פ 4125/14 חרב נ' מדינת ישראל (6.1.2015) נדון עניינו של מי שנכנס למכולת וביקש לרכוש חפסת סיגריות. המערער מסר לבעל המכולת שטר כסף ומשזה פתח את הקופה שלף המערער אקדח מפלסטיק וכיוון אותו לעבר המתלונן תוך שדרש את הכסף שבקופה. המתלונן סירב לכך והחל מאבק בין השניים, במהלכו ניסה המערער לקחת את הקופה ובסיומו ברח מן המקום. המערער הורשע בניסיון שוד. בית המשפט העליון קבע כי מתחם העונש ההולם שהיה ראוי לקבוע במקרה זה נע בין 1 ל 3 שנות מאסר (במקום מתחם שבין 2 ל 5 שנות מאסר שנקבע בבהמ"ש המחוזי). העונש הועמד על 24 חודשים (הודה בפתח משפטו, לחובתו עבר פלילי מכביד) במקום 30 חודשי המאסר שנגזרו בבהמ"ש המחוזי.

על יסוד כלל האמור לעיל, בשים לב לאירוע העיקרי בו הורשע הנאשם, וכן ליתר האישומים (בתיק העיקרי ובתיק שצורף) אני קובע את המתחם בעניינו של הנאשם בין 2 ל 4 שנות מאסר בפועל. עם זאת, במקרה דנן יש לטעמי מקום לסטות מהמתחם לעיל מטעמי שיקום.

ס' 40ד' לחוק העונשין קובע כי כאשר הנאשם השתקם או כי קיים סיכוי של ממש שהנאשם ישתקם, רשאי בית המשפט לחרוג ממתחם העונש ההולם ולקבוע את עונשו של הנאשם לפי שיקולי שיקומו וכן להורות על נקיטת אמצעי שיקום. אני סבור שמעשי הנאשם ומידת אשמו הינם בעלי "חומרה יתרה" (ס' 40ד (ב) לחוק) ולכן לא ארחיב בנדון. הסמכות לחרוג לקולה ממתחם העונש ההולם היא סמכות שבשיקול דעת בית המשפט והמחוקק אפשר שיקול דעת רחב בנדון. עם זאת נקבע שיש ליישם שיקול דעת זה בזהירות שכן עיקרון השיקום, חרף חשיבותו, אינו בא להחליף את עקרון ההלימה ואת יתר שיקולי הענישה והינו רק חלק ממארג שלם של שיקולי ענישה (ור' בנדון האמור ברע"פ 9269/17 אבו עישא נ' מדינת ישראל (15.1.18); ע"פ 452/14 דבוש נ' מדינת ישראל (3.4.2014)). עוד נקבע, כי המחוקק ביקש ליתן לעקרון השיקום ולאפשרות לחרוג לקולה ממתחם העונש ההולם משמעות מעשית ולכן הפעלת הסמכות שבסעיף 40ד' אינה מוגבלת לעבירות קלות בלבד (ר' בנדון האמור בע"פ 6637/17 קרנדל נ' מדינת ישראל (18.4.18) וההפניות שם; להלן: עניין קרנדל). בעניין קרנדל חזר בית המשפט על ההלכות ולפיהן הוכחת סיכויי שיקום תבוסס על עובדות וראיות, להבדיל מטענות בעלמא, כאשר לרוב הדבר נעשה באמצעות תסקיר שירות המבחן.

בע"פ 2667/18 יצחק נ' מדינת ישראל (10.10.18) (להלן: עניין יצחק), הובאו הדברים הבאים הרלוונטיים לענייננו:

"הוראה זו (ס' 40 ד' - י.ל.) מאפשרת לבתי המשפט להעדיף את עקרון השיקום על פני עקרון ההלימה ובכך להגשים במקרים המתאימים ענישה הצופה פני עתיד, אשר תכליתה המובהקת היא להביא "לשילובו [של הנאשם] מחדש בחברה כאזרח שומר חוק המכיר בערכי החברה ובמוסכמותיה ואינו מסכן אותם עוד" (יורם רבין ויניב ואקי דיני עונשין כרך ג 1492 (מהדורה שלישית, 2014) (להלן: רבין וואקי))." (מתוך דעת המיעוט של כב' הנשיאה חיות);

וכב' השופט מזוז ציין כי:

"הקלה בעונש תוך סטייה ממתחם הענישה משיקולי שיקום אינה אך בגדר התחשבות אישית בעבריו, אלא עיקרה טמון בכך ששיקום מוצלח משרת את האינטרס החברתי של הגנה על החברה מפני עבירות עתידיות מצד אותו עבריו, בבחינת "הפסדו יוצא בתועלתו". זוהי הפריזמה בה לדעתי עלינו לבחון את השימוש בהוראת סעיף 40ד' לחוק העונשין".

הדעות בעניין יצחק אמנם נחלקו, אך זאת רק בנוגע ליישום הפרטני של הכללים על עובדות המקרה ולא בנוגע לעקרונות עצמם (ור' בנדון האמור בדנ"פ 7248/18 יצחק נ' מדינת ישראל (8.1.19)).

חזרה לענייננו -

עמדתי לעיל על חומרת מעשי הנאשם ואין על כך חולק. עם זאת - זוה הדבר החשוב לענייננו - מספר נימוקים מצטברים היטו את הכף לאימוץ המלצות שירות המבחן:

כפי שפורט בהרחבה לעיל, הנאשם שולב ביום 28.10.18 - לאחר כ 5 חודשי מעצר מאחורי סורג ובריה - בקהילה הטיפולית מלכישוע, שם שהה כשנה. התהליך שעבר הנאשם במלכישוע, חרף עליות ומורדות (כצפוי) ועל אף אקורד הסיום הצורם משהו (באי סיום שלב ד' שבועות ספורים לפני תום ההליך בכללותו) הוגדר על ידי שירות המבחן כמוצלח. כאמור, עקבתי באופן שוטף אחר הנאשם במהלך דיונים לא מעטים שהתקיימו לפניי, שמעתי את הנאשם והתרשמתי ממנו, וכן קיבלתי דווחים מהגורמים המטפלים באמצעות שירות המבחן. הנאשם עבר בקהילה הטיפולית הליך שאינו פשוט ושאני קל. התרשמתי כי הנאשם גייס כוחות ונרתם באופן מלא להליך. לא (רק) שיקולי כדאיות הניעו אותו. אזכיר, כי הנאשם שוחרר להליך הטיפול ללא 5 חודשי מעצר וכל מי שמכיר את שגרת החיים בקהילות הטיפוליות, סדר היום בהן והדרישות היומיומיות שהן מציבות למטופלים, יודע כי מבחינת "נוחות" גרידא, השהות בכלא עדיפה לא פעם. במילים אחרות, הנאשם - חרף ה"חריקות" והעליות והמורדות שאפיינו את ההליך, נרתם להליך והפיק ממנו כלים. לא בכדי העריך שירות המבחן שהנאשם עבר שינוי משמעותי וכי רמת המסוכנות הנשקפת ממנו פחתה באופן ממשי. מאדם שהיה מכור לסמים וביצע, בין היתר על רקע זה, עבירות רכוש ואלימות, הנאשם כיום עובד למחייתו, שולב במסגרות טיפוליות, ולא עמד לדין בעבירה נוספת במהלך התקופה הממושכת בה מתקיים ההליך.

התקופה לאחר חזרת הנאשם לחיפה היתה משברית עבורו, ולעתים דומה היה ש"הרים ידיים" בכך שלא הסכים להשתלב בשנית בהליך טיפולי המתאים לנתוניו. שירות המבחן עמד, ובצדק, על שילובו במסגרת היחידה לטיפול בהתמכרויות ובפיקוח שירות המבחן. צוין בהקשר האחרון, כי סיום ההליך במלכישוע, אף אם היה מוצלח, אין משמעו - בנתוני הנאשם - כי ניתן לוותר על מסגרת שיקומית המשכית מותאמת. פירטתי את הקשיים במהלך שנת 2020 - חלקם בעטיו של הנאשם וחלקם חיצוניים. בסופו של יום, הנאשם הצליח להשתלב ביחידה לעיל ויש לקוות כי יתמיד בכך. יש לזכור כי הנאשם לא חזר, למרבית הצער, למסגרת משפחתית תומכת. מדובר באדם צעיר, הניצב בפני קשיים משפחתיים וכלכליים, אך חרף זאת הצליח, כאמור, למצוא דרך לשלב בין כלל הדרישות.

בהמשך לאמור לעיל וביחס לשיקולי הענישה, אפנה לגיל הנאשם בעת ביצוע העבירה. אכן, הנאשם היה בגיר, אך לא ניתן להתעלם מגילו - בן 18.5, ומגילו כיום, לאחר ההליך והתהליך שעבר. הנאשם לא רק התבגר, אלא כאמור, גם עבר כאמור הליך שיש לקוות שיביאו להמשך חיים תקין ונורמטיבי. אעיר בהקשר זה כי חלק מרכיבי גזר הדין יהיה, כמומלץ על ידי שירות המבחן, מבחן לתקופה של 18 חודשים. במילים אחרות, בניגוד לגזרי דין "רגילים" אשר נועלים את ההליך המשפטי, צו המבחן שייקבע יאפשר להמשיך לעקוב אחר הנאשם; ובאם יפר את התנאים (ויש לקוות שלא יהיה כך), עניינו ישוב וידון לפניי.

אחרון בשיקולי הוא גזר הדין שניתן בעניין שותפי הנאשם. דינם של 3 שותפיו הקטינים, אשר הורשעו בדינם, נגזר למאסר על תנאי, של"צ, מבחן ופיצוי (ת"פ 17327-06-18 מיום 15.9.19 ומיום 2.1.21. שניים מהם הורשעו בעבירות שוד ועבירות נוספות והשלישי בסיוע לשוד ועבירות נוספות. בעניינו של האחרון אפנה גם לע"פ 1233/20 מיום 12.8.20 שדחה ערעור על ההרשעה). אכן, הנאשם בענייננו בגיר (אם כי "בגיר צעיר") וחלקו משמעותי משל שותפיו, אך סבורני כי גזר הדין שניתן בעניינם של הקטינים מהווה שיקול מצטבר, במובן זה שחרף השוני ביניהם - בנתונים האישיים השונים

וגם בחלקם השונה בביצוע המעשים - יש לשמור על פער סביר (ולו כאמור כשיקול מצטבר), בגזרי הדין של החבורה.

נוכח המלצת שירות המבחן והנימוקים שהובאו בנדון, כמו גם נתוניו, מצבו הכלכלי והעובדה כי חייבתי אותו בפיצויים, בחרתי שלא להשית את מלוא התקופה שהחוק מאפשר בנוגע למאסר בעבודות שירות.

סוף דבר, אני גוזר על הנאשם כדלקמן:

· 6 חודשי מאסר בפועל. **המאסר ירוצה בעבודות שירות**, בהתאם לחוות דעת הממונה על עבודות שירות מיום 14.2.21. תחילת ריצוי עבודות השירות ביום 2.5.21. הנאשם יתייצב לריצוי מאסרו בעבודות שירות אצל הממונה על עבודות שירות, במועד לעיל בשעה 9:00 במפקדת עבודות השירות בצומת מגידו. מובהר בזאת לנאשם שעליו לדווח לממונה על עבודות שירות על כל שינוי בכתובת מגוריו, במספרי הטלפון שלו או במצבו הבריאותי. עליו לעמוד בכל תנאי הפיקוח. ביקורות פתע וכל הפרה של עבודות שירות - ובכלל זאת שתיית אלכוהול במהלך העבודה או הגעה בגילופין - עשויה להביא להפסקה מנהלית ולריצוי יתרת העונש במאסר ממש.

· אני מעמיד את הנאשם בפיקוח שירות המבחן לתקופה של 18 חודשים מהיום. מובהר לנאשם בהתאם להוראות פקודת המבחן כי אם יפר את הוראות שירות המבחן, או יבצע עבירה בתקופת הפיקוח, צפוי עניינו לחזור לבית המשפט וניתן יהיה לגזור עליו עונש ראוי נוסף. במילים אחרות, גם אם לא יעבור עבירה נוספת אלא "רק" יפר את תנאי הפיקוח ניתן יהיה להורות על גזירת העונש בשנית ולהשית עליו כל עונש, כולל עונש של מאסר בפועל. משכך, הנאשם יקפיד למלא אחר הוראות שירות המבחן ולעמוד בכל התנאים כפי שייקבעו בתקופת הפיקוח.

· מאסר לתקופה של 10 חודשים, על תנאי למשך שלוש שנים מהיום, והתנאי הוא כי לא יעבור עבירת אלימות או רכוש מסוג פשע.

· מאסר לתקופה של 5 חודשים, על תנאי למשך שנתיים מהיום, והתנאי הוא כי לא יעבור עבירת אלימות או רכוש מסוג עוון.

· פיצוי למתלונן (עבירת השוד) בסכום של 12,000 ₪. הפיצוי ישולם ב 10 תשלומים שווים ורצופים כאשר הראשון בהם יהיה ב 1.8.21 ויתרת התשלומים בתחילת כל חודש עוקב.

· פיצוי בסכום של 1,000 ₪ לבעל בית הקפה; וסכום זה לבעל המסעדה. הפיצויים ישולמו עד ליום 1.8.21.

התשלומים יבוצעו באמצעות מזכירות בית המשפט או המרכז לגביית קנסות הוצאות ואגרות. אי תשלום של אחד מהתשלומים, מעבר ל 3 ימי עיכוב בתשלום, יעמיד את החוב במלואו לפירעון מיידי. אני אוסר על הנאשם או מי מטעמו ליצור קשר, במישרין או בעקיפין, עם המתלונן/בעלי העסקים לעיל בנוגע לתשלום הפיצויים.

זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך 45 יום.

המזכירות:

תשלח עותק מגזר הדין לשירות המבחן.

תשלח עותק מגזר הדין לממונה על עבודות שירות.

ניתן היום, כ"ג ניסן תשפ"א, 4 באפריל 2021, בנוכחות הצדדים.